

N:o 83.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 15 Maj 1872.
 — — — — — Andra Kammaren den 15 — —

*Riksdagens underdåniga Skrifvelse, angående ändring i vissa fall
 af 1 kap. Rättegångsbalken.*

(Lag-Utskottets Utlåtande N:o 33 och Betänkande N:o 41.)

S. A. K.

Stadgandet i 1 kap. 1 § Rättegångsbalken, att Häradsnämnden skall bestå af tolf »bönder», synes ej vara lämpligt, sedan något bondestånd i legal mening numera ej finnes här i landet. I anseende härtill torde rättigheten att välja nämndeman, liksom valbarheten, böra bestämmas hufvudsakligen efter samma grunder, som i fråga om kommunala uppdrag i allmänhet äro gällande.

Enligt Riksdagens åsigt, är den i gällande lag nämndeman medgifna rättighet att bibehålla sin befattning så länge han det sjelf vill stridande mot hvad i afseende å kommunala befattningar i öfrigt är stadgadt; och om ett misstag vid val till nämndeman blifvit begånget, bör det finnas en möjlighet att någon gång rätta detsamma. Riksdagen anser derföre, att någon viss tid bör bestämmas, efter hvars förlopp nytt val skall ega rum. Derjemte synes det i 1 kap. 1 § Rättegångsbalken förekommande stadgande, att ej någon, som ur nämnden afgått, skall vara skyldig att låta sig åter invälja förr än ordningen ånyo till honom kommer, sedan de öfriga som väljas kunna, äfven varit nämndemän, icke väl öfverensstämma med ange-

lägenheten att endast den, som kan värdigt fylla kallet, kommer att det-samma utöfva. Om man deremot bestämmer en tid af sex år, efter hvars förlopp han är skyldig underkasta sig omval, synes derigenom vara till-räckligt sörjdt derför, att icke någon allt för mycket besväras.

På dessa skäl har Riksdagen för sin del beslutat den förändring af 1 kap. Rättegångsbalken, *dels* att, i stället för 1 §, införas tre §§ med följande nummer och lydelse:

»1 §. Underrätt å landet är Häradsrätt. Der dömer Häradshöfding med tolf män, som dertill valde äro. De tolf kallas Häradsnämnd. Då ledigt rum i Nämnden fyllas skall, varde i den valkrets, för hvilken ledig-heten inträffat, val hållet å kommunalstämma. Äro flera socknar, eller socknedelar, till gemensam valkrets förenade, bestämme Rätten, å hvilken sockens kommunalstämma valet förrättas skall. En hvar, som i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad är, ege rösträtt vid nämndemansval inom den valkrets han tillhör; och hafve hvarje röstande en röst. Vid lika röstetal skilje lotten.

2 §. Till nämndeman är valbar hvarje inom valkretsen bosatt man, som är tjugufem år gammal och sjelf vid Nämndemansval rösträtt eger; dock ej den, som står under förmynderskap eller annans husbondevälde eller som all sin egendom till borgenärer afträdt och icke, på sätt lag för-mår, visa gitter, att han från deras kraf fri är; ej den, som är tilltalad eller blifvit under framtiden ställd eller fälld till ansvar för brott, som medför förlust af medborgerligt förtroende, eller dömd ovärdig att föra andras talan inför Rätta; ej heller den, som är i Konungens eller rikets tjenst. Nämndeman väljes för sex år, dock med rätt för den valde att efter två år afgå. Flyttar Nämndeman ur valkretsen eller viser eljest giltigt hinder, då må Rätten honom entlediga, ändå att han ej två år tjenstgjort. Nämnde-man, som berättigad är att från tjensten afgå, skall dock tjensten fortfarande bestrida, till dess besked till Domaren inkommit, att annan vald blifvit. Den, som fyllt sextio år, vare ej skyldig att i Nämnd tjenstgöra. Ej heller vare någon pliktig att, sedan han ur Nämnden afgått, åter inträda förr, än efter sex år.

3 §. Är någon missnöjd med nämndemansval: ege deröfver hos Rätten klagan föra; men valet lände ändå till efterrättelse, der ej Rätten annor-lunda förordnar. Den valdes behörighet ege Rätten pröfva, ändå att klagan ej föres;»

dels ock att 10 § skall erhålla följande lydelse:

»Nu hafver Häradshöfding förfall, att han sitt embete ej förrätta kan; kungöre det Hofrätten. Pröfvas det lagligt; förordne Hofrätten en skicklig man, som embetet i hans ställe förestår. Samma lag vare om Borgmästare,

der Rådstufvurätten utan honom ej domför är. Hafver Nämndeman förfall, och varder förty Häradsrätten ej domför, eller saknas eljest fulltalig Nämnd, i andra fall än det, som i 13 kap. 4 § sägs, kalle Häradshöfding af dem, som närmast bo, och till Nämndemän väljas kunna, en eller flera, efter ty som behovet fordrar.»

Med underdånig anmälan härom framhärdar Riksdagen etc.

Stockholm den 15 Maj 1872.

N:o 84.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 15 Maj 1872.
 — — — — Andra Kammaren den 15 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, angående ändring i gällande stadganden rörande socknemännens inbördes skyldighet att deltaga i prestgårdsbyggnad.

(Lag-Utskottets Utlatande N:o 27 och Betänkande N:o 47.)

S. A. K.

Hos Riksdagen hafva särskilda förslag blifvit väckta om förändring af lagens föreskrifter i afseende på socknemännens inbördes skyldighet att deltaga i prestgårdsbyggnad.

Stadgandet i 26 kap 2 § Bygguingabalken, att nämnda skyldighet skall utgöras efter gårdtalet, härleder sig från en tid, då någon annan näring än jordbruket ej hunnit någon särdeles utveckling och då man ej kände någon annan grund för jordbrukarens beskattning än det hemmantal han innehade. Emellertid hafva förhållandena numera väsendtligen förändrats, hvarigenom jemväl förändring i lagstiftningen påkallas. I alla landsändar